

HAVNEARBEJDERNES FÆLLESFORBUND

*

Som paavist i Redegørelsen for Samlingsbestræbelserne havde Tanken om en organisatorisk Samling af alle københavnske Havnearbejdere gennem mange Aar været drøftet indenfor de paagældende Organisationer, uden at det havde været muligt at føre den ud i Livet. Spørgsmaalet kom atter stærkt frem under Frihavnsstrejken, og denne Gang lykkedes det endelig at faa en Sammenslutning i Stand. De mere eller mindre løse Samarbejdsregler mellem de forskellige Havnearbejderorganisationer, der havde været praktiseret igennem Aarene, ret ofte paa en højst utilfredsstillende Maade, maatte vige for og blev erstattet med en fast Organisationsdannelse.

Tanken om en Sammenslutning blev som sagt taget op igen under Frihavnsstrejken.

Den 28. December 1913 holdtes i Forsamlingsbygningen i Rømersgade et fælles Bestyrelsesmøde til Drøftelse af Sagen. Mødets Forhandlinger endte med Vedtagelsen af følgende Resolution:

»Bestyrelserne for Frihavnsarbejdernes Forening, Havnearbejdernes Forbund og Kularbejdernes Fagforening, samlede til Møde den 28. Decbr. 1913 for at drøfte Betingelserne for en Sammenslutning i een Organisation, hvor der skal være Plads for alle ved Havnen beskæftigede Arbejdere, erkendte efter en kort Diskussion Nødvendigheden af, at alle Havnens Arbejdere staar samlede under et, og man vedtog enstemmigt at nedsætte et Udvalg paa 6 Mand, to fra hver Afdeling, til at arbejde videre med Sagen.«

Udvalget blev nedsat og holdt en Række Møder, hvor man drøftede og forberedte Sammenslutningen. Paa et nyt fælles Bestyrelsesmøde behandledes og godkendtes derpaa den af Udvalget udarbejdede Plan samt et Forslag til Love, og Sagen blev saa henvist til Afgørelse paa Generalforsamlinger i de tre Orga-

nisationer. Den 17. Januar 1914 afholdt Frihavnsarbejderne, den 18. Januar Kularbejderne og den 25. Januar Havnearbejderne stærkt besøgte Generalforsamlinger, hvor Udvalgets Plan og Forslag vedtoges enstemmigt og uden nævneværdig Debat.

FÆLLESFORBUNDETS STIFTELSE

Søndag den 1. Februar 1914 samledes de københavnske Havnearbejdere saa til en fælles Generalforsamling i Gothersgades Eksercerhus for at konstituere deres nye Fællesforbund. Med Henblik paa Øjeblikkets langvarige og haardnakkede Kamp i Frihavnen kom Indstiftelsen af det nye Forbund samtidig til at virke som en vægtig Demonstration. I Eksercerhusets vældige Rum, hvor saa mange af Arbejderbevægelsens historiske Slag var udkæmpede, samledes over 2000 Havnearbejdere for at virkeliggøre den gamle Tanke om en Samling af alle Arbejdere ved Københavns Havn.

Generalforsamlingen aabnedes af Havnearbejderforbundets graahærdede Formand *Hans Olsen*, som bød Velkommen og redegjorde for Mødets Betydning. Efter at Kularbejdernes Sangkor havde sunget enkelte Sange, overtog Kasserer *Thomas Nielsen* Dirigenthvervet.

Forhandlingerne indledes af Kularbejdernes Formand, *Chr. Nielsen*, som redegjorde for den udarbejdede Plan og dens Betydning samt fremsatte Forslag til Love med dertil knyttede Overgangsbestemmelser. En lang Række Talere fra de forskellige Organisationer havde Ordet, og efter en udførlig Drøftelse vedtoges Forslaget om Sammenslutningen og Lovene enstemmigt og under stor Begejstring.

Valget af det nye Forbunds Ledelse foregik skriftlig og havde følgende Resultat:

Til Formand valgtes: *Chr. Nielsen*, tidligere Formand i Kularbejdernes Fagforening.

Til Kasserer: *Thomas Nielsen*, tidligere Kasserer i Havnearbejdernes Forbund.

Til Sekretær: *Niels Hansen*, tidligere Sekretær i Frihavnsarbejdernes Fagforening.

Til Repræsentanter: *P. Bergendorff*, *Jørgen Fløjstrup*, *Georg*

Jensen (Havnearbejdernes Forbund). Johs. Severin Hansen, Peter Jensen, Chr. Christiansen (Frihavnsarb. Fagforening). Chr. Meisler og Jørgen Jacobsen (Kularbejdernes Fagforening).

Til Revisorer: Frands Olsen og Peter Hendriksen.

Til Kontrahenter: Chr. Nielsen og Hans Olsen.

(Paa et den følgende Dag afholdt Bestyrelsesmøde valgtes Georg Jensen til Forbundets Næstformand.)

Selvfølgelig undlod Mødet ikke at give Udtryk for sin Stilling til Frihavnsstrejken, der var den direkte Anledning til den nye Organisations Dannelse. Paa Forslag af Chr. Nielsen vedtoges følgende Resolution:

»Havnearbejdernes Fællesforbund, samlet til konstituerende Generalforsamling i Gothersgades Eksercerhus Søndag d. 1. Febr. udtaler sin Tak til »Social-Demokraten« og til hele den socialdemokratiske Presse i Provinsen og i Udlandet for den udmærkede Støtte under Strejken i Frihavnen og nedlægger samtidig en harmfuld Protest mod Kapitalistpressens usandfærdige og hadefulde Angreb paa Arbejderne, særlig ogsaa mod den giftige Maade, hvorpaa »Extrabladet« i en Artikel den 28. Januar har søgt at komme de Strejkende til Livs og berøve dem den offentlige Menings Sympati.«

Dermed sluttede Generalforsamlingen. Havnearbejdernes Fællesforbund var dannet, og i Henhold til de vedtagne Overgangsbestemmelser paabegyndtes Virksomheden den 14. Februar. Der var Opgaver nok at tage fat paa, og det manglede ikke paa Vilje til at søge disse løst i Organisationens og Medlemmernes Interesse. Ingen kunde dog paa det Tidspunkt ane noget om, hvilken urolig og brydsom Tid, der forestod Havnearbejdernes nye Sammenlutning.

Straks efter Starten paabegyndte det nye Fællesforbund en kraftig Agitation blandt de Havnearbejdere, der var uorganiseret eller tilhørte Foreninger, der stod udenfor den fælles Organisation. Der blev afholdt en Række Møder og samtidig drevet mundtlig Agitation, og paa den Maade lykkedes det i Løbet af kort Tid at faa organiseret Arbejderne ved Kvæsthusbroen. Paa den 15. Marts 1914 i »Harmonien« afholdt Generalforsamling i D. F. D. S.'s Havnearbejderforening vedtoges det at indmelde Foreningen i Fællesforbundet som Afdeling af dette. I sluttet

Trop begav Arbejderne fra D. F. D. S. sig til »Kæden«, hvor Fællesforbundets Medlemmer var samlet til Møde. De marcherede ind i Salen syngende »Socialisternes March« og hilstes med Begejstring af de der forsamlede Havnearbejdere.

Frihavnsstrejken havde saaledes ikke knækket de københavnske Havnearbejders Mod, men tværtimod bidraget til at styrke Sammenholdet og Solidaritetsfølelsen og dermed skabt Forudsætningerne for et frugtbringende Organisationsarbejde.

KRIGSAARENE

Havnearbejdernes Fællesforbund blev stiftet midt i en Kamp-tid, og de kommende Aar skulde heller ikke forme sig særlig fredsfyldte for den nydannede Organisation. Den urolige Krigsperiode, der begyndte i August 1914, satte Sindene i Bevægelse og affødte megen Utilfredshed. Varepriserne steg uafbrudt, og det varede nogen Tid, forinden Lønningerne begyndte at bevæge sig i samme Retning. Arbejdernes Realindtægt faldt ganske betydeligt samtidig med, at de fleste Virksomheder gav stadig større Udbytte. Der opstod et Misforhold mellem Løn og Udbytte, som skabte en gærende social Uro.

Med Henblik paa hele denne Udvikling var det ikke underligt, at ogsaa Arbejdsforholdene prægedes af Tidens Uro, og at der opstod mange spredte Konflikter. Set paa Baggrund af de glubende Fortjenester, der opnaaedes i visse Befolkningskredse, der lod Pengene rulle og hengav sig til al Slags Udskejelser, er det forstaaelig, at mange Arbejdere efterhaanden paavirkedes af Tidens uheldige Forhold og stadig kraftigere krævede deres Part i Krigsaarenes stigende Udbytte. Den almindelige Utilfredshed var en overmaade gunstig Jordbund for den daværende faglige Opposition, Syndikalisterne, der agiterede for »direkte Aktion«, for Tilsidesættelse af Overenskomster og Priskuranter. Det var en meget vanskelig Tid for Fagorganisationernes Ledere, der ganske vist var klar over, at Lønningerne ikke holdt Skridt med de stadige Prisstigninger, men ikke desmindre maatte sørge for, at Overenskomsterne blev overholdt, ikke mindst for at kunne bevare dem i kommende Nedgangstider. Men de havde en haard Stand paa Med-

Havnearbejdernes Fællesforbunds Fane.

lemsmøder og Generalforsamlinger, hvor Syndikalisterne gjorde sig stærkt gældende og søgte at faa, og i mange Tilfælde ogsaa fik, den afgørende Indflydelse paa de Beslutninger, der skulde tages.

For Rederne og for Arbejdsgiverne ved Havnen som Helhed var Krigsaarene en gylden Tid med en mange Gange rent eventyrlig Fortjeneste. Det var derfor ikke saa mærkeligt, at Havnearbejderne begyndte at røre paa sig og anmeldte deres Krav, der gik ud paa at opnaa Dækning for Dyrtiden. I Begyndelsen af 1915 klagede Arbejdsgiverne ved Københavns Havn da ogsaa højlydt over, at Havnearbejderne i en Række Tilfælde havde iværksat Arbejdsstandsning og Arbejdsvægning eller truet med saadanne for at fremtvinge en højere Betaling for Losning end den ved Overenskomst eller Kotume hjemlede.

Disse Klager medførte, at der den 12. April afholdtes et Møde, hvor ogsaa Hovedorganisationerne, De samvirkende Fagforbund og Dansk Arbejdsgiverforening, var repræsenteret. Fra Arbejderside blev der herved henvist til, at Uoverensstemmelserne berørte Firmaer, der ikke havde villet afslutte Overenskomst med Fællesforbundet, uagtet dette havde foreslaaet det allerede i 1902. Disse

Firmaer havde saaledes selv Skylden, hvis der ikke altid var den ønskelige Arbejdsro i deres Virksomheder.

Man enedes paa Mødet om, at der skulde optages Forhandlinger om en Overenskomst for det paagældende Arbejde. Arbejdsgiverne indgik paa, at disse Forhandlinger skulde fremskyndes saa meget som muligt og være afsluttet senest den 1. Maj. Havnearbejdernes Fællesforbund lovede til Gengæld efter bedste Evne at bidrage til, at Arbejdet blev fortsat uforstyrret til de paa hvert enkelt Sted i den sidste Tid betalte Arbejdspriser, saalænge Forhandlingerne stod paa.

Da Forhandlingerne imidlertid ikke førte til noget Resultat, afholdtes den 26. Maj et nyt Møde, hvor man enedes om at nedsætte et Udvalg bestaaende af 3 Repræsentanter for hver af Parterne og 1 Repræsentant for hver af Hovedorganisationerne. Dette Udvalg skulde søge at tilvejebringe en for hele Københavns Toldhavn (Frihavnen undtagen) fælles Overenskomst samt Arbejdspris for de enkelte Virksomheder.

Paa den Tid var Stillingen i Københavns Havn den, at der ikke blev arbejdet paa et fælles overenskomstmæssigt Grundlag. Lønningerne hvilede paa Priser, som snart Arbejdsgiverne, snart Arbejderne havde dikteret, og organisationsmæssigt set herskede et syndigt Virvar paa Lønomraadet. Udvalgets Opgave var at gøre Ende paa denne Tilstand og skabe ordnede overenskomstmæssige Forhold. Der paafulgte nu langvarige Forhandlinger, der ikke gav noget Resultat, og Arbejdsgiverne opsagde derfor Aftalen af 12. April om Bibeholdelse af de dagældende Priser til Udløb den 30. September.

Saa vel under Forhandlingerne som efter den 30. September var der imidlertid stadig Uro i Havnen. Krigssituationen, der skabte de utrygge Færdselsforhold paa Søen og de store Ændringer i Fragtpriserne, medførte ogsaa stadig Konflikter om Havnearbejdets Betaling, og da det kunde befrygtes, at disse Forhold en skønne Dag til Skade for begge Parter vilde kunne fremkalde en omfattende Arbejdsstandsning, blev man enige om at genoptage Forhandlingerne om en fælles Overenskomst. Ved et Møde den 23. November blev der truffet Aftale om Regler og Fremgangsmaade ved Forhandlinger med det tilsigtede Maal for Øje.

Vedtægelsen herom var saalydende:

»Mellem Foreningen af Arbejdsgivere ved Københavns Havn og Det Forenede Dampskibsselskab paa den ene Side og Havnearbejdernes Fællesforbund paa den anden Side optages snarest muligt og senest inden Ugens Udgang Forhandlinger om en Overenskomst for Havnearbejde ved Københavns Toldhavn, og Forhandlingerne skal være afsluttet inden 4 Uger fra Dato. Forhandlingerne, der føres hos de forskellige Arbejdsgivere, begynder hos A/S Larsens Plads for Arbejde i Land.«

I Slutningen af Aaret endte Forhandlingerne dog igen resultatløse, og de blev derefter genoptaget under Hovedorganisationernes Medvirken. De blev atter meget langvarige, og først den 29. Marts 1916 var de tilendebrogte og Overenskomsten undertegnet af Repræsentanter for de Organisationer, som havde deltaget i Forhandlingerne. Den nye Ordning traadte i Kraft den 4. April og var gældende indtil 1. Februar 1918. Dermed var der tilvejebragt en overenskomstmæssig Ordning for alt Havnearbejde og ligeledes for det i Forbindelse hermed staaende Plads- og Pakhusarbejde i København.

Foruden Akkordprislisterne indeholdt denne Overenskomst Bestemmelser for Mønstrings- og Betalingsforhold, Mæglingsregler, Overtidsbetaling o. s. v.

Den almindelige Timeløn blev fastsat til 49 Øre. Ved Kvæsthusbroen og Bornholmsbaadene blev den 50 Øre og ved Dampskibsselskabet »Øresund« 50, 55 og 58 Øre efter Mønstringstiderne. Desuden betaltes et Dyrtidstillæg af 3 Øre i Timen for Timelønsarbejde og til Akkorderne 5% af Akkordfortjenesten. Med Dyrtidstillæget blev Timelønnen ialt forhøjet med 6—7 Øre, for en enkelt mindre Gruppe med 12 Øre.

Det var et gammelt Krav, Havnearbejderne hermed endelig fik gennemført, men for at Ordningen skulde være fuldstændig, var det nødvendigt at faa oprettet en tilsvarende Overenskomst for Frihavnen. Det gjaldt tillige om at faa genoprettet det Tab, Frihavnsarbejderne havde lidt i 1914, samt faa afskaffet det af Selskabet indførte Arbejdsreglement, det saakaldte Slavereglement.

Der var ganske vist visse Vanskeligheder ved Aktionens Gennemførelse, idet der paa det Tidspunkt endnu fandtes ca. 400 Strejkebrydere i Frihavnen. Det lykkedes dog Forbundet at faa alle paa 2 nær til at underskrive en Erklæring om, at de vilde

følge Trop med de øvrige Arbejdere, saafremt det skulde komme til en Konflikt.

Efter at der var tilvejebragt ordnede Forhold i den øvrige Havn, tilskrev Forbundet den 8. Juni Selskabet, at Arbejderne nu fandt Tiden inde til at genoprette, hvad der tabtes i 1914, og at man iøvrigt ønskede gennemført Forbedringer af de bestaaende Forhold, bl. a. en Forhøjelse af Lønnen, der i Frihavnen kun udgjorde 47 Øre i Timen mod 53 Øre i den øvrige Havn.

Samme Dag fremsendte Forbundet Strejkevarsel og den 15. Juni et 2. Varsel, da de Forhandlinger, som i Mellemtiden var blevet optaget, ikke havde givet noget Resultat.

Et Par Dage før Strejken den 22. Juni skulde træde i Kraft, tiltraadte Hovedorganisationerne Forhandlingerne, og i sidste Øjeblik opnaaedes Enighed om en Ordning, der ikke alene helt og fuldt oprettede, hvad der var tabt i 1914, men derudover fastsatte Tillæg paa Priskuranten varierende fra 5 til 50% og samtidig forhøjedes Timelønnen fra 47 til 50 Øre, hvortil der desuden skulde ydes et Dyrtidstillæg paa 3 Øre pr. Time.

Der blev denne Gang oprettet en regulær Overenskomst gældende til 1. Februar 1918, der traadte i Stedet for det hidtidige Reglement.

For første Gang var der dermed oprettet Overenskomst for alt Ladnings-, Losnings- og andet Havnearbejde i hele Københavns Havn.

De i 1916 indgaaede Overenskomster skulde som nævnt gælde for en 2-aarig Periode, men det viste sig ret hurtigt, at denne Periode var altfor lang. Dyrtiden skærpedes fremdeles og sprængte de Lønoverenskomster, som var afsluttet i 1916, paa en Tid, hvor de fleste ventede, at Krigen ikke kunde vare ret meget længere. Forhandlinger om Dyrtidstillæg førtes i næsten alle Fag. Ofte maatte Hovedorganisationerne yde deres Medvirken ved disse Forhandlinger, og stundom fandt Sagerne Vej til Den faste Voldgiftsret. Den første Halvdel af 1917 stod helt og holdent i Dyrtidsforhandlingernes Tegn.

Arbejdsgiverne var imidlertid ikke særlig begejstret for at gaa i Gang med at forhandle om Forhøjelse af de Lønninger, der var fastsat for en Overenskomstperiode, som den Gang tilmed syntes

ualmindelig kort, og i den første Del af Aaret var Dansk Arbejdsmandsforbund derfor henvist til at lade sine Medlemmer og Afdelinger forsøge at opnaa Dyrtidstillæg ved Henvendelse til deres respektive Arbejdsgivere. Ogsaa de københavnske Havnearbejdere førte gentagne Gange Forhandlinger om Ydelse af ekstra Dyrtidstillæg, og da disse Forhandlinger ikke førte til noget Resultat, greb Dansk Arbejdsmandsforbund ind, uden at det dog lykkedes at opnaa Enighed med Arbejdsgiverne. Senere hen gik Sagen i Orden ved Forhandling mellem Havnearbejdernes Fællesforbund og Foreningen af Arbejdsgivere ved Københavns Havn.

Som allerede omtalt forekom der i Krigsaarene en Mængde spredte Konflikter i Havnen, idet Arbejderne ved Losning og Lastning af Skibe krævede et ekstra Tillæg udover de mellem Organisationerne aftalte eller overenskomstmæssige Dyrtidstillæg. I mange Tilfælde gik Arbejdsgiverne ind paa Arbejdernes Krav, tiltrods for at de var i Strid med Overenskomsten, i andre Tilfælde førte altfor vidtgaaende Krav til Konflikt, og Sagerne havnede mange Gange i Den faste Voldgiftsret. Da Arbejdsgiverne imidlertid paa den Tid ikke var interesserede i at drive Sagen paa Spidsen, var det i Reglen mulig at enes om en mindelig Ordning.

For saa vidt muligt at bevare Arbejdsfreden i 1918 blev der allerede i September 1917 optaget Forhandlinger mellem Hovedorganisationerne angaaende en generel Fornyelse af alle Overenskomster, hvorved man enedes om, at der i de forskellige Fag straks skulde optages Forhandling herom. Arbejdsgiverforeningen erklærede, at den ved Forhandling om Dyrtidstillæg vilde vise den største Imødekommenhed, og at de Dyrtidstillæg, man eventuelt enedes om, kunde træde i Kraft fra den første Lønningsdag i November, uanset om Overenskomsterne først udløb i 1918 eller senere. Forhandlingerne i de forskellige Fag og Brancher blev ogsaa straks optaget og førte til det tilsigtede Resultat. Der fandt ogsaa Forhandlinger Sted om de københavnske Havnearbejders Overenskomster, der fornyedes til 1. Februar 1919.

I selve Krigsperioden og i Aarene umiddelbart derefter blev der ved de talrige Løn- og Overenskomstforhandlinger opnaaet ret betydelige Lønforhøjelser, overvejende i Form af Dyrtidstillæg.

Det vilde dog her føre altfor vidt i alle Enkeltheder at redegøre for de forskellige Tillægs Størrelse, og vi nøjes derfor med en Henviſning til den paa andet Sted gengivne Lønstatistik, der giver Oplysning om Bevægelsen i Lønningerne i det her omhandlede Tidsrum.

HAVNESTREJKEN 1919

Ved Overenskomstforhandlingerne i Foraaret 1919 opnaedes efter langvarige Forhandlinger Enighed om et Forslag til ny Overenskomst for Københavns Havn. Ifølge dette Forslag skulde Lønningerne forhøjes og 8 Timersdagen indføres, og det bestemtes, at de ca. 100 A.-Folk, der endnu arbejdede i Frihavnen fra Strejken i 1913/14, skulde indmelde sig i Havnearbejdernes Fællesforbund og som Bød betale et Indskud paa 500 Kr. Overenskomsten blev underskrevet i April Maaned, og Arbejdsfreden skulde dermed være sikret.

Den syndikalistiske Opposition inden for Fællesforbundet, der var temmelig stærk og ikke veg tilbage for at terrorisere Fler-tallet, stillede dog videregaaende Krav, og paa dens Initiativ blev der i Begyndelsen af Maj Maaned iværksat en Række uvarslede og ulovlige Strejker for at gennemtvinge Forbedringer i Overenskomsten.

Fællesforbundets Bestyrelse tog Afstand fra disse Arbejdsstandsninger og erklærede dem for ulovlige og formaalsløse og krævede Arbejdet genoptaget. I Social-Demokraten for 9. Maj offentliggjordes saaledes følgende Meddelelse:

Til Medlemmerne af Havnearbejdernes Fællesforbund!

Paa given Foranledning meddeles, at der ikke noget Steds er taget Beslutning om Strejke ved Københavns Havn, og at den Arbejdsstandsning i Havnen, som er foranlediget ved urigtige Paastande fra uansvarlig Side, er ulovlig og formaalsløs. Fællesforbundets Bestyrelse maa derfor paa det bestemteste forlange, at Medlemmerne genoptager Arbejdet, indtil der paa lovlig Maade eventuelt maatte være taget Beslutning om Strejke.

Det er saaledes ikke Skruebrækkeri at genoptage Arbejdet, men tværtimod ethvert forstandigt Medlems Pligt.

Med Hensyn til den i Dag paabegyndte Afstemning paa Kontoret oplyses, at denne gælder Vedtagelse eller Forkastelse af det foreliggende ny og forbedrede Overenskomstforslag, som hele Forhandlingsudvalget enstemmigt anbefaler til Vedtagelse. Den omhandlende Afstemning slutter i Følge Bestyrelsens Beslutning i Morgen, Lørdag Middag Kl. 12.
Paa Bestyrelsens Vegne og i Følge dens udtrykkelige Beslutning:

Wilhelm Andersen,
Formand.

Den i ovenstaaende Meddelelse omtalte Afstemning om Overenskomstforslaget, som baade Forhandlingsudvalget og Bestyrelsen anbefalede til Vedtagelse, gav dog det Resultat, at Forslaget blev forkastet med 1736 Stemmer mod 373. Derefter tog Strejkebevægelsen rigtig Fart, og inden længe hvilede alt Arbejde i Havnen.

Strejken omfattede ogsaa Arbejdernes Brændselsforretning og Losning af Kul til Københavns Kommune, som ikke havde noget udestaaende med Fællesforbundet. Paa et Møde i Arbejdernes Fællesorganisation i København den 9. Maj, der tog Stilling til dette Forhold, vedtoges en skarp Resolution, der protesterede mod den af Havnearbejderne etablerede ulovlige Strejke, der betegnedes som en Handling med det Formaal at ødelægge den organiserede Arbejderklasses Fremmarch.

Mødet, der var besøgt af 600 Personer, protesterede endvidere meget energisk imod Havnearbejdernes Strejke overfor Arbejdernes Fællesorganisations Brændselsforretning samt imod, at de havde hindret Losning af Kul og Indladning af Kartoffler. Saa fremt Arbejdet ikke blev genoptaget, vilde Havnearbejderne blive betragtet som staaende udenfor de københavnske, fagligt organiserede Arbejderes Rækker.

Denne Resolution blev tilstillet Havnearbejderne, men ændrede dog ikke noget ved Forholdene, thi Arbejdet blev ikke genoptaget.

Efter at Arbejdsstandsningen havde bredt sig til hele Havnen, indbragte Arbejdsgiverforeningen Klage til Den faste Voldgiftsret for Brud paa Septemberforliget og gældende Overenskomst,

og som Følge af dette Skridt vedtog Dansk Arbejdsmandsforbunds Hovedbestyrelse paa et Møde den 12. Maj enstemmigt en Beslutning om, at hvis Havnearbejderne ikke havde genoptaget Arbejdet senest den 14. Maj, var Fællesforbundet dermed ekskluderet af Forbundet. For det Tilfælde, at Arbejdet blev genoptaget, lovede Hovedbestyrelsen at ville fremme det Krav, som Havnearbejderne i Mellemtiden havde fremsat for at skabe Grundlag for Strejkesituationen, nemlig Fjernelsen af de for 6 Aar siden antagne Strejkebrydere i Frihavnen.

Den 13. Maj afholdtes der paany Generalforsamling i Fællesforbundet. Der forelaa her et Forslag fra Bestyrelsen om at give denne Mandat til at slutte Overenskomst og hæve Strejken paa en Række nærmere formulerede Betingelser, nemlig Strejkebrydernes Fjernelse fra Frihavnen, at give Lønforhøjelserne tilbagevirkende Kraft fra 1. Februar samt at Arbejdsgiverne skulde give Afkald paa den Erstatning, Fællesforbundet eventuelt vilde blive dømt til at betale. Dette Forslag blev vedtaget af Generalforsamlingen.

Der blev nu optaget Forhandlinger mellem Dansk Arbejdsmandsforbund og Arbejdsgiverforeningen, og man blev her enige om et Forslag, hvorefter Lønforhøjelserne skulde have tilbagevirkende Kraft fra 1. Februar 1919. Arbejdet skulde genoptages overalt i Havnen den 15. Maj.

Overenskomsten indeholdt ikke noget om Fjernelsen af de tidligere Strejkebrydere i Frihavnen, idet baade Arbejdsgiverforeningen og Frihavnsselskabet nægtede at gaa med til disses Afskedigelse. Disse Folk havde imidlertid erklæret sig rede til selv at forlade Arbejdet mod at blive optaget i Dansk Arbejdsmandsforbund, men da Havnearbejdernes Fællesforbund nægtede at optage disse Folk, men samtidig erklærede, at det ikke havde noget imod, at de blev optaget i en anden Afdeling under D. A. F., blev denne Sag ordnet paa den Maade, at Lager- og Pakhusarbejdernes Forbund efter Anmodning af Forbundets Hovedledelse erklærede sig rede til at optage dem som Medlemmer, dog med visse Forbehold. Frihavnsselskabet udbetalte derefter hver af disse ca. 100 Arbejdere ved deres Fratræden 3000 Kr. som Hjælp, indtil de havde faaet deres Organisationsforhold i Orden og faaet andet Arbejde.

Den 16. Maj erklæredes Havnekonflikten for afsluttet, og i et af Wilh. Andersen og Lyngsie undertegnet Opraab blev Havnearbejderne opfordret til at genoptage Arbejdet. Baade Fællesforbundets Bestyrelse og Arbejdsmandsforbundets Repræsentanter erklærede den nye Overenskomst for fuldt ud tilfredsstillende.

Den 19. Maj opnaaedes endvidere Enighed om en ny Overenskomst om Trælastløsning mellem Fællesforbundet og Tømmerhandlerforeningen. I Forhold til Priserne i Overenskomsten af 19. Maj 1915 opnaaedes en almindelig Forhøjelse af 120% paa samtlige Akkordsatser.

Den faste Voldgiftsret afsagde den 21. Maj Kendelse i den af Arbejdsgiverne rejste Erstatningssag. Arbejdsgiverne havde paa-staaet sig tilkendt en Erstatning til et Beløb af 1.952.537 Kr., men Retten ansaa ikke dette Tab for tilstrækkelig dokumenteret og ansatte Bodden til 800.000 Kr., den største Bod, Retten nogensinde har idømt noget Forbund. Dansk Arbejdsmandsforbund frikendtes for Erstatningsansvar, og Beløbet skulde saaledes udredes alene af Havnearbejdernes Fællesforbund.

Ved de forudgaaende Forhandlinger var der truffen Aftale om, at Havnearbejderne skulde slippe med et mindre Beløb, hvis Størrelse skulde fastsættes af Formanden for Arbejdsgiverforeningen og Formanden for Arbejdsmandsforbundet, og det lykkedes herved at nedbringe Bodden til 25.000 Kr., dersom Arbejdet i Havnen fremmedes med god Vilje.

Kort efter at den nye Overenskomst var afsluttet, fremsattes der imidlertid fra Havnearbejdernes Side Klage over, at de nye Akkordsatser ikke gav en tilstrækkelig stor Dagfortjeneste, og i mange Tilfælde krævedes en garanteret Dagsfortjeneste, der laa over den overenskomstmæssig fastsatte, for overhovedet at gaa i Arbejde. Strejkerne blussede op paany.

Arbejdsgiverforeningen, der mente, at der fra Fællesforbundets Side ikke blev gjort nok for at faa Arbejdet i Gang, henholdt sig nu til den af Den faste Voldgiftsret afsagte Kendelse og lod den 11. Juni Kongens Foged gøre Udlæg for den Bod paa 800.000 Kroner, Fællesforbundet var idømt.

Dansk Arbejdsmandsforbund søgte at bevare Fællesforbundet og faa Strejkerne bragt til Ophør. Social-Demokraten for den 14. Juni 1919 bragte saaledes følgende Opraab fra D. A. F.:

Til Havnens Arbejdere.

Som Svar paa talrige Henvendelser, som er rettet til os, tjener, af der ikke er erklæret Strejke nogetsteds i Københavns Havn, og at ingen Havnearbejder er forpligtet til at følge Opfordringer til at strejke, som uansvarlige og selvbestaltede Personer fremsætter.

Havnearbejderne opfordres til Plads for Plads at danne Klubber, saaledes at de gennem egne Beslutninger og Drøftelser kan værges sig imod Strejkeopfordringer og Strejkebeslutninger udefra. Bliv i Eders Arbejde. Tjenes der nogetsteds for lidt, eller er der noget andet i Vejen med Arbejdsforholdene, er Dansk Arbejdsmandsforbund i Stand til øjeblikkelig at raade Bod derpaa ad overenskomstmæssig Vej, og Forbundets Hovedkontor er villigt til at modtage Anmeldelser desangaaende.

Dansk Arbejdsmandsforbunds Hovedkontor.

Lyngsie.

Som det fremgaar af dette Opraab, forelaa der ikke nogen organisationsmæssig Beslutning om Strejke, men Fællesforbundets Ledelse var ikke stærk nok til at faa den lige indgaaede Overenskomst respekteret. Det synes ogsaa, som om Formanden, Wilh. Andersen, ikke var helt paa Højde med Situationen og selv var modtagelig for Syndikalisternes demagogiske Agitation.

Syndikalisterne frygtede ikke Fællesforbundets Ødelæggelse, tværtimod agiterede de stærkt for Strejkernes Fortsættelse, og det syndikalistiske Blad »Solidaritet« hoverede over Udsigten til en almindelig Arbejdsstandsning og skrev i sit Nummer for 13. Juni bl. a. følgende:

»Vi faar nu Kamp for Alvor, og Kampen bliver haard. ... Ikke alene maa de faldne Kendelser annulleres, men hele det faglige Laugsvæsen maa forsvinde. Kør det gamle Skrammel paa Møddingen.«

Alle Forsøg paa at bevare Organisationen og tale Medlemmerne til Fornuft var forgæves. Havnearbejdernes Fællesforbund blev erklæret fallit.

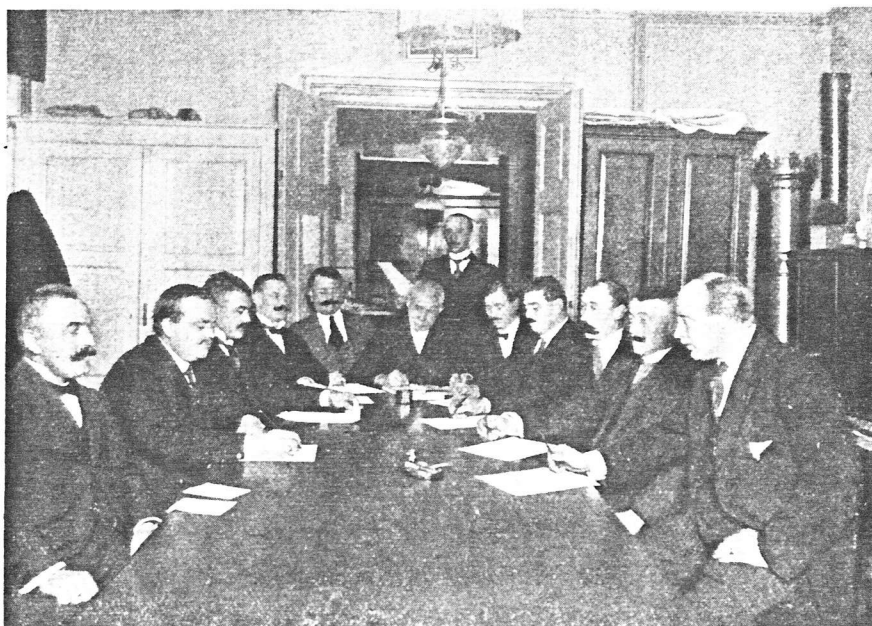
I en Skrivelse fra den paagældende Sagfører blev det senere meddelt, at der i Havnearbejdernes Fællesforbunds Konkursbo var anmeldt følgende Fordringer:

1) Forbundets Formand W. Andersen		
Fordring paa Løn fra 1/8-19—1/2-20	Kr.	1.750,00
2) Langkjærs Bogtrykkeri	-	313,60
3) Det grafiske Institut	-	93,75
4) Belysningsvæsenet	-	27,75
5) Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening		
Ifølge Voldgiftskendelse	-	800.000,00
6) Den faste Voldgiftsret, Sagsomkostninger	-	400,00
		<hr/>
	Ialt saaledes	Kr. 802,584,80

Det var store Fordringer, som dog for Hovedkreditorens Vedkommende aldrig blev honoreret.

DANSK TRANSPORTARBEJDERFORBUND STIFTES

Den 15. Juni afholdt Havnearbejderne en Generalforsamling, der bl. a. skulde foretage Valg af ny Bestyrelse. Generalforsamlingen vedtog en Resolution, som erklærede, at Fællesforbundet

Dansk Transportarbejderforbunds første Bestyrelse 18.-6.-1919.

efter Forsøget paa Bodens Inddrivning og Forbundets Konkurs maatte betragtes som opløst. Man valgte derfor ingen ny Bestyrelse, men nedsatte derimod et Udvalg, der skulde udarbejde Forslag vedrørende Oprettelse af en ny Organisation. Et Forslag om almindelig Strejke fra næste Dags Morgen forkastedes med stort Flertal. Alligevel blev Arbejdet den følgende Dag omtrent overalt i Havnen bragt til Standsning, idet Oppositionen ved Spredning af urigtige Paastande rundt om paa Arbejdspladserne fik Arbejderne til at standse Arbejdet.

I den Anledning offentliggjorde Lyngsie paa D. A. F.'s Vegne den følgende Dag et harmfynsende Opraab til Havnens Arbejdere, der sluttede saaledes:

»Dansk Arbejdsmands Forbund har gennemført Eders store nye Overenskomst i den Skikkelse, som I selv har forlangt den, og der er intet Arbejdsforhold, som I har krævet rettet, uden at det er blevet det. Skulde der desuagtet være Ting, som I med Rette kan kræve forbedret, da er vort store Forbund stærkt og indflydelsesrigt nok til at fremme Eders Interesser paa hurtig og overenskomstmæssig Maade.

Hvad vil I da mere? Hvorfor har I nu i en Maaned strejket hveranden Dag, bebyrdet Eders Hjem med unødvendige Tab og fordyret Eders Standsfællers, hele den københavnske Befolknings Livsfornødenheder med Millioner og atter Millioner?

Gør en Ende paa Galskaben, genvind Eders Klassefællers Respekt og Agtelse. Jag Cigarettdrengene ud af Havnen, naar de forsøger at optræde som Eders Formyndere og lad os blive fri for fortsat at se Eder som blinde Redskaber for den nye Antisocialisme.

Dansk Arbejdsmands Forbunds Hovedkontor, 16. Juni 1919.

Lyngsie.«

Den 18. Juni 1919 havde førnævnte Udvalg indkaldt til en konstituerende Generalforsamling i den nye Organisation, der antog Navnet *Dansk Transportarbejderforbund*. Til Formand valgtes *Martin Darup*.

Den tidligere Formand, Wilh. Andersen, anbefalede sammen med mange andre Talere et Forslag om at fortsætte Strejken, men med ganske overvældende Majoritet vedtoges en Resolution, der udtalte, at Arbejdet straks skulde genoptages paa de overenskomstmæssige Betingelser, og at den nye Bestyrelse straks skulde indlede Forhandlinger med Arbejdsgiverne.

Disse Forhandlinger kom ogsaa i Gang og afsluttedes paa et Møde den 12. Juli, hvor der opnaaedes Enighed om nogle Ændringer i de nys afsluttede Overenskomster. Timelønningerne skulde herefter være 115—125 Øre, og desuden skulde der ydes Betaling for Frokosttiden. I Forhold til Tiden før Krigen var Akkordsatserne 70—100% højere, og for Arbejderne paa Kvæsthushavnen skulde der indføres Halv- og Heldagsbetaling, saaledes at f. Eks. 5 Timer skulde regnes for en hel Dag. Endvidere indførtes en Række andre Forbedringer.

Imod Forventning var der imidlertid dermed ikke skabt rolige Forhold i Havnen. Der forekom i den følgende Tid atter en Række nye ulovlige Arbejdsstandsninger. Fra Dansk Arbejdsmandsforbunds Side gjorde man sig store Anstrengelser for at standse det fortsatte Anarki i Havnen, ligesom man søgte at holde Havnearbejderne indenfor Forbundet. Hvor forvirrede Organisationsforholdene paa den Tid var, fremgaar af følgende Resolution, der vedtoges paa Transportarbejderforbundets Generalforsamling den 24. August:

»Dansk Transportarbejderforbund, samlet til Generalforsamling, Søndag den 24. August 1919 paa Kløvermarksvej 3, fastslaar, at vi fremdeles betragter os som Medlemmer af Dansk Transportarbejderforbund og intet som helst har med det tidligere Havnearbejdernes Fællesforbund og Dansk Arbejdsmandsforbund at gøre, og fastholder, at hvis Arbejdsgiverne ønsker Forhandling, maa de respektere Dansk Transportarbejderforbund som Organisation og anerkende den af Dansk Transportarbejderforbund valgte Bestyrelse som ene kompetent til at forhandle om vore Arbejdsforhold i Havnen.

Georg Jensen,
Generalforsamlingens Dirigent.

For Afskriftens Rigtighed:

P. Andersen.

P. Petersen,
p. t. Formand.

Dansk Transportarbejderforbunds Ledelse paastod tillige, at Arbejdsgivernes Paastand om de mange Arbejdsstandsninger i Havnen var meget stærkt overdreven. I en Meddelelse i Social-

Demokraten for den 23. August hævdede den fungerende Formand saaledes, at af ialt 4000 Havnearbejdere strejkede kun godt 200, og at der kun bestod en Uoverensstemmelse med D. F. D. S., der ikke vilde betale samme Lønninger som de øvrige Arbejdsgivere i Havnen.

For at gøre Ende paa Arbejdskonflikterne tog imidlertid nu Arbejdsgiverforeningen Offensiven og varslede og iværksatte fra 4. September Lockout overfor samtlige Arbejdere i Havnen.

Statsminister Zahle greb derpaa ind og forhandlede med Parterne om en Afslutning. Der opnaaedes herved ogsaa Enighed om et Forslag til Konfliktens Bilæggelse, idet Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter erklærede sig villig til Forhandling, saasnart Arbejdet var optaget, og til at yde Havnearbejderne et lignende Dyrtidstillæg som det, hvorom der var opnaaet Enighed med De samvirkende Fagforbund. Trods Bestyrelsens Anbefaling blev dette Forslag dog med 1062 Stemmer imod 569 forkastet paa en Generalforsamling den 8. September.

Som Følge af Konflikten ved Havnen, som baade Dansk Arbejdsmandsforbund og De samvirkende Fagforbund havde taget bestemt Afstand fra, bebudede Arbejdsgiverforeningen at den vilde iværksætte en omfattende Lockout overfor Medlemmer af De samvirkende Fagforbund.

Dette Varsel fremsattes den 12. September, og samme Dag mødte Byfogden paa Dansk Transportarbejderforbunds Kontor i Tømmerkroen for at gøre Arrest i Forbundets Kasse. Ganske vist hævdede Transportarbejderforbundet, at det som nydannet Organisation ikke hæftede for det tidligere Fællesforbunds Gæld, men Arbejdsgiverforeningen hævdede det modsatte, og efter en længere Procedure gjorde Fogden Arrest i Kassen, der indeholdt over 8700 Kr. Ifølge Fogdens Kendelse var Transportarbejderforbundet ikke en ny Organisation, men kun en maskeret Fortsættelse af Fællesforbundet. Disse Penge fik Arbejdsgiverforeningen dog ikke megen Fornøjelse af, thi ved de efter Arbejdets Genoptagelse paabegyndte Forhandlinger krævede Havnearbejderne Beløbet tilbagebetalt som Betingelse for at faa indført rolige Arbejdsforhold i Havnen. Arbejdsgiverne gik ind paa dette Krav, og Forbundet fik det nævnte Beløb tilbage.

I Anledning af Arbejdsgiverforeningens Lockoutvarsel indkaldte De samvirkende Fagforbund til et Repræsentantskabsmøde den 23. September, der efter en indgaaende Diskussion vedtog en Resolution, der først protesterede mod Arbejdsgiverforeningens Lockouttrusel og dernæst beklagede, at de københavnske Havnearbejdere paa Trods af deres Forbund og i Modstrid med deres egen Ledelse havde iværksat ulovlige Strejker og dermed fremkaldt deres gamle og prøvede Organisations Tilintetgørelse, og at de gennem Fortsættelse af denne ulovlige og uhensigtsmæssige Strejketaktik forhindrede en organisationsmæssig Ordning af Lønforholdene i Havnen.

Endelig misbilligede Repræsentantskabet, at Havnearbejderne havde dannet en Splittelsesorganisation og nægtet Samarbejde med de øvrige Arbejdsmænd i Danmark. Idet Repræsentantskabet iøvrigt henviste til, at Havnekonfliktens Fortsættelse kostede Landets Befolkning Tabet af store Værdier og afstedkom mange andre Kalamiteter for Samfundet, opfordrede det Havnearbejderne til at genoptage Arbejdet, saaledes at der kunde opnaas en Ordning, og det tilsagde Dansk Arbejdsmandsforbund og Havnearbejderne al fornøden Støtte til øjeblikkelig Tilvejebringelse af tidsvarende Arbejdsforhold i Københavns Havn.

Denne Resolution blev straks tilstillet Transportarbejderforbundet med en alvorlig Henstilling om at tage Spørgsmaalet om Arbejdets Genoptagelse op til ny Behandling.

Den 27. September holdt Transportarbejderforbundet en ny Generalforsamling, der med 1258 Stemmer mod 483 vedtog følgende Beslutning:

»Arbejdet genoptages Mandag Morgen den 29. September. Der nedsættes straks et Nævn, bestaaende af 4 Havnearbejdere, 4 Arbejdsgivere, 2 Jurister, en valgt af hver af Parterne, og en af Regeringen udnævnt Opmand. Nævnets Afgørelser er bindende for begge Parter og skal foreligge senest 5 Dage efter Arbejdets Genoptagelse.

Havnearbejderne forpligter sig til at ekskludere de Medlemmer eller Flerheder af Medlemmer, der ikke følger Nævnets Fastsættelse af Timeløn og Akkordsatser.

De verserende Retssager mellem Arbejdsgiverne og Forbundet hæves.«

Efter Generalforsamlingen henvendte Havnearbejdernes Repræsentanter sig til Statsminister Zahle, der lovede at yde sin Medvirken. Arbejdsgiverforeningen akcepterede ligeledes den af Arbejderne foreslaaede Ordning, dog paa Betingelse af, at den fastsatte 5 Dages Frist bortfaldt og at Nævnets Afgørelse blev truffet paa Grundlag af de Resultater, som Arbejdsgiverforeningen var naaet til med Hensyn til Dyrtdstillæg i andre ligeartede Tilfælde.

Indenfor Nævnet naaede man senere til Enighed om Forhøjelse af en Række Akkordsatser og at der med tilbagevirkende Kraft fra den Dag, Arbejdet var genoptaget, skulde ydes et almindeligt Dyrtdstillæg til samtlige Akkord- og Timelønninger. Det almindelige Tillæg blev derefter fastsat til 35 Øre i Timen.

Arbejdet genoptages den 30. September, og dermed var den langvarige og bitre Strid bragt til Afslutning, og der faldt atter Ro over Arbejdsforholdene i Havnen. Freden varede dog kun nogle faa Maaneder.

HAVNESTREJKEN 1920

1920 var et uroligt Aar for dansk Arbejderbevægelse. Efter at Arbejderne i 1919 havde faaet gennemført 8 Timersdagen og tildels under Trusel om Strejke havde opnaaet betydelige Dyrtdstillæg under Henvisning til, at Pristallet fra Januar til August 1919 var steget fra 190 til 211, mente Arbejdsgiverforeningen i 1920, at Tiden nu var inde til »at vende Vognen«. Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling i December 1919 havde besluttet, at det skulde være Slut med Imødekommenhed overfor Arbejderne, og i Følge denne Beslutning blev det umuligt for Forbundene at komme i direkte Forhandling med de modstaaende Arbejdsgiverorganisationer om Løn- og Arbejdsvilkaar, og da Arbejderne nægtede at forny Overenskomsterne paa de gamle Betingelser, bebudede Arbejdsgiverforeningen Lockout overfor 100.000 Arbejdere i Danmark. Det trak op til en faglig Storkonflikt.

Den 29. Marts skete der saa det, at Kongen uden videre afskedigede Ministeriet Zahle. Denne Begivenhed, som Socialdemokratiet betegnede som et Statskup, førte til Beslutningen om Iværksættelse af en Generalstrejke, saafremt Kongen ikke forpligtede sig til at genoprette lovlige parlamentariske Tilstande.

De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling den 31. Marts bifaldt de af Partiet besluttede Modforanstaltninger og opfordrede Fagorganisationerne til Iværksættelse af almindelig Strejke med det Formaal at genindføre parlamentariske Tilstande, men krævede samtidig den faglige Konfliktsituation løst, Lockoutvarslerne annulleret og de af De samvirkende Fagforbund fremsatte Krav gennemført.

Strejken skulde være effektiv senest fra Tirsdag Morgen den 6. April.

Generalstrejke-Beslutningen gav Anledning til Forhandlinger i Paaskedagene med den provisoriske Regering, og herved opfyldtes de politiske Krav. Tilbage var Kravene fra Fagforbundene, men ogsaa disse blev løst paa Grundlag af et af Forligsmanden stillet Mæglingsforslag.

Ved det faglige Forlig, som afsluttedes den 5. April, maatte Arbejdsgiverforeningen gaa med til at aflyse den varslede Lockout, optage Forhandling med Organisationerne om Ændringer i Overenskomsterne og om nye Tillæg til de lave Lønninger samt Erstatning for en eventuel ny Prisstigning. De herefter stedfindende fagvise Forhandlinger trak imidlertid i Langdrag og resulterede i adskillige Konfliktvarsler, henholdsvis Konflikter.

Umiddelbart efter, at Forliget var indgaaet, blev Generalstrejken aflyst. Arbejderne i en Række Fag havde imidlertid allerede standset Arbejdet, deriblandt Sømændene, Søfyrbøderne og Havnearbejderne i København.

Paaske-Forliget forudsatte, at alle løbende Strejker skulde hæves, og i de fleste Fag, hvor Arbejdet var blevet standset forinden den 6. April, lykkedes det efterhaanden, omend ikke uden Besvær, at faa denne Bestemmelse respekteret, men Sø- og Havnearbejderne nægtede at genoptage Arbejdet.

Det havde sikkert været klogere, om denne Arbejdsstandsning var endt samtidig med, at det faglige og politiske Forlig blev sluttet og Generalstrejken afblæst, saaledes at Arbejderbevægelsen havde kunnet koncentrere Kræfterne om den kommende Tids Opgaver, bl. a. om det kommende Valg. Men Sø- og Havnearbejderne var nu engang kommet ud i Konflikt og vilde ikke genoptage Arbejdet for derefter at forhandle om Gennemførelse af de rejste

Krav. Dertil kom at Syndikalisterne førte en kraftig Agitation for Strejkens Fortsættelse og mente, at de kunde skaffe Arbejderne bedre Betingelser end dem, de øvrige Arbejdere havde sluttet paa. Det kom imidlertid til at gaa helt anderledes.

Den 7. Maj indklagede Arbejdsgiverforeningen de 3 Organisationer for Den faste Voldgiftsret, der afsagde Kendelse i Sagen den 19. Maj. Strejkerne blev erklæret for ulovlige og Dansk Transportarbejderforbund idømt en Bod paa 300.000 Kr., Sømændene paa 400.000 Kr. og Søfyrbøderne paa 300.000 Kr. Naar Beløbene blev saa store, skyldtes det Rettens Hensyntagen til Arbejdsgivernes Paastand om Erstatning for det store Tab, der var paaført dem ved Arbejdsstandsningen.

Den 20. Februar 1920 var der blevet dannet en Forening ved Navn af *Samfundshjælpen*, en saakaldt »upolitisk« Forening, som søgte Medlemmer i alle Samfundsklasser og havde til Formaal »at stille frivillig Arbejdskraft, Materiale og lignende til Raadighed for Samfundsmyndighederne i Tilfælde af Arbejdsstridigheder, Lockouter og Strejker, som medfører Standsning af Virksomheder, der er nødvendige for Samfundet.«

Det var navnlig Strejken i 1919, der gav Stødet til Oprettelsen af denne Organisation. Som allerede nævnt havde den planløse Strejke foruden adskillige Vanskeligheder med Hensyn til Befolkningens Forsyning med nødvendige Varer ogsaa paaført Arbejdsgivere og Forretningsfolk store Tab, og den havde vakt stor Forbitrelse i borgerlige Kredse. Disse pønsede paa Hævn, samtidig med at de vilde forhindre, at de samme Kalamiteter gentog sig under eventuelle Strejker af lignende Art. Derfor dannedes denne Samfundshjælp, hvis smuktklingende Navn skulde dække over de virkelige Hensigter og dermed give Strejkebryderarbejdet et vist Skær af moralsk Berettigelse, lade det fremtræde som Nødværge mod desperate Angreb paa Samfundsinteresserne — og samtidig styrke Arbejdsgiverne i Kampen mod Arbejdernes Krav. Men det var ikke kun sagligt sociale, men nok saa meget politiske Grunde, der gav Anledning til Samfundshjælpens Oprettelse. Arbejdernes Modstandere haabede her at have fundet et Middel til at komme den socialdemokratiske Arbejderbevægelse til Livs.

Under Havnearbejderstrejken blev Arbejdet med Losning og Kastning af Korn tilhørende Statens Brødkornsadministration d.

15. April optaget af frivilligt Mandskab, som Samfundshjælpen stillede til Socialministeriets Raadighed. Allerede den følgende Dag bad Socialministeren personlig Mandskabet om foreløbig at holde sig tilbage, fordi Ministeren havde indledet Forhandlinger med Transportarbejderforbundet. Disse sluttede imidlertid uden Resultat, og Sagen besluttedes derefter i et Ministerraad henvist til Brødkornsadministrationen, der sorterede under Indenrigsministeriet. Den 18. April blev Arbejdet saa igen optaget af Samfundshjælpens frivillige Arbejdere, der paabegyndte Losningen af Korn for Brødkornsadministrationen.

Et nyt Mæglingsforslag, denne Gang fremsat af Forligsmanden, forkastedes paa en den 23. April afholdt Generalforsamling. Strejken fortsattes, og efterhaanden optog Samfundshjælpens Mandskab Arbejdet paa mange Steder i Havnen.

Arbejdet var til at begynde med ikke standset ved Arbejdernes Brændselsforretning og Københavns Kommune, men Syndikalisterne fik paa Generalforsamlingen i Maj Maaned trumfet igenem, at Arbejdet ogsaa skulde nedlægges her, skønt hverken Brændselsforretningen eller Kommunen havde noget udestaaende med Transportarbejderforbundet, men tværtimod betalte højere Lønninger end de private Arbejdsgivere. Derved kom navnlig Kommunen i store Vanskeligheder, thi der var ikke Kul nok til de mange kommunale Værker og Virksomheder, Hospitaler, Stiftelser etc., og Kommunen maatte derfor tage af sine Koksbeholdninger, hvad der igen gik ud over den arbejdende Befolknings Brændselsforsyning. Under Strejkesituationen var det derfor overmaade kostbart for Kommunen at holde sine Værker i Gang. Dertil kom, at Rederne, der fik Arbejdet udført af Samfundshjælpen, samt Fragnævnet, fremkom med truende Henvendelser om at faa de Skibe frigjort, som laa i Havnen med Kul til Kommunen. Paa et Møde i Københavns Fællesorganisation den 21. Maj, hvor man drøftede Situationen, blev der vedtaget en alvorlig Protest mod Havnearbejdernes Optræden, og i den herom vedtagne Resolution udtaltes til Slut:

»Hvis derfor Havnearbejderne ikke i Morgen, Lørdag den 22. Maj, genoptager dette Arbejde, erklærer Fællesmødet dette frit og opfordrer Magistratens 5. Afdeling til at indgaa Aftale med organiserede Arbejdere om dets Udførelse.«

Trods denne alvorlige Protest blev Arbejdet ikke genoptaget, heller ikke af andre organiserede Arbejdere.

Paa en Generalforsamling den 17. Maj havde Havnearbejderne vedtaget at fortsætte Strejken sammen med Søens Arbejdere og afslutte den i Fællesskab med et heldigt Resultat. Generalforsamlingen havde samtidig vedtaget en Protest mod Dansk Arbejdsmandsforbund, fordi dette opfordrede sine Medlemmer til at lade og losse de Skibe, som var blokeret af de strejkende. Hvorvidt denne Paastand var rigtig, lader sig ikke paavise, men paa Grund af Splittelsen og det bristende Samarbejde var visse Uoverensstemmelser angaaende bestemte Arbejders Udførelse selvfølgelig ikke udelukket.

Det viste sig efterhaanden stadig tydeligere, at Kampen var tabt for Sø- og Havnearbejderne. Paa en Generalforsamling den 2. Juni vedtog Havnearbejderne at genoptage Arbejdet hos Stat og Kommune, og den 6. Juni vedtog en ny Generalforsamling med 1312 Stemmer mod 201 at hæve Strejken. Forinden Arbejdet kunde genoptages, maatte der optages Forhandlinger med Arbejdsgiverne, der optraadte meget udæskende. Det lykkedes dog til Slut at blive enige om Betingelserne for Arbejdets Genoptagelse. En af Betingelserne var, at den idømte Bod blev eftergivet imod at der ikke oftere iværksattes uvarslede Arbejdsstandsninger. Den 13. Juni ophørte Samfundshjælpens Virksomhed, og den 15. Juni rykkede Havnearbejderne ind paa de gamle Arbejdspladser i Havnen.

Kampen, der havde varet i $2\frac{1}{2}$ Maaned, endte med et fuldstændigt Nederlag for Arbejderne, idet Arbejderne ikke blot gik tabt af de Fordele, de andre Arbejdere havde opnaaet, men endog maatte gaa i Arbejde paa ringere Betingelser end de havde, da de forlod Arbejdet. Sømændene og Søfyrbøderne fik deres Arbejdstid forlænget med fire Timer dagligt og mistede saaledes 8 Timersdagen, hvis generelle Indførelse var opnaaet i det foregaaende Aar.

Den langvarige Konflikt og ikke mindst det lidte Nederlag vakte megen Bitterhed blandt Arbejderne, der havde ofret sig til ingen Nytte. Søfolkene og Havnearbejdernes Organisationer følte sig ladet i Stikken af De samvirkende Fagforbund, der efter deres Mening havde svigtet sit Løfte om Støtte til Gennemførelsen af de udenforstaaende Organisationers faglige Krav. De var tillige

af den Anskuelse, at De samvirkende Fagforbund ikke tydelig nok havde tilkendegivet, at Generalstrejken først skulde træde i Kraft tredie Paaskedag, hvad der havde bevirket, at Søens og Havnens Arbejdere straks var gaaet i Strejke.

Heroverfor gjorde De samvirkende Fagforbunds Ledelse gældende, at ved det Møde, der havde fundet Sted med de udenforstaaende Organisationers Repræsentanter, var der ikke blevet givet Løfter om, at Generalstrejken ikke vilde blive aflyst, forinden alle deltagende Organisationer havde faaet deres Krav opfyldt. D. s. F.'s Repræsentanter havde ved dette Møde hævdet, at de selvfølgelig ikke kunde forhindre de udenfor staaende Organisationer i at stille videregaaende Krav, men de havde ikke lovet, at disse ved Organisationernes Tilslutning til Generalstrejke-Beslutningen skulde gøres til D. s. F.'s Krav og af dette opstilles som Betingelse for Strejkens Afslutning.

D. s. F.'s Repræsentanter havde endvidere ved Mødet hævdet, at det Grundlag, hvorpaa Generalstrejken skulde etableres, var givet i den af D. s. F.'s Generalforsamling vedtagne Resolution, og denne maatte derfor ogsaa danne Grundlag for Strejkens Afslutning.

Meningsstriden om, hvilken Opfattelse der var den rigtige, var dog ikke dermed bragt ud af Verden, men fortsattes endnu i lang Tid.

— — —

De to store Arbejdskonflikter, som vi her har skildret saa udførligt, fordi de har haft saa stor Betydning for de københavnske Havnearbejdere og medførte en midlertidig Omlægning af deres Organisation, endte som sagt med et Nederlag. Grunden hertil var først og fremmest den, at Havnearbejderne stod alene og førte deres Kamp uden nævneværdig Forbindelse med eller Støtte fra de øvrige Arbejderorganisationer. Baade De samvirkende Fagforbund og Dansk Arbejdsmandsforbund tog bestemt Afstand fra Strejkerne, fordi de ansaa dem for taktisk ukloge og unyttige, idet Havnearbejderne uden Kamp kunde have opnaaet de samme Lønforbedringer og andre Fordele, som de øvrige fagorganiserede Arbejdere uden Konflikter og uden Ofre naaede ad Forhandlingsvejen. Begge de nævnte Organisationer nægtede at yde Støtte til Kampenes Førelse, og Havnearbejderne var derfor henvist til at foretage Indsamlinger blandt de københavnske Ar-

bejdere, og det var selvfølgelig ikke store Summer, der indkom paa denne Maade. Det var derfor overordentlig store personlige Ofre, Havnearbejderne maatte paatage sig i disse maanedlange Konflikter, og de var saa meget tungere, som Dyrtiden stadig blev mere følelig, saaledes at selv de normalt beskæftigede Arbejdere havde svært ved at klare Dagen og Vejen.

I den socialdemokratiske Presse blev Konflikterne fremstillet som et Værk af Syndikalisternes Provokation og Terror, der tvang de besindige Elementer blandt Havnearbejderne ud i en haabløs Kamp, og de borgerlige Blade var endnu mere uforbeholdne i deres Fordømmelse af disse Konflikter, som efter deres Mening var rettet mod det borgerlige Samfund.

Ganske naturlig paavirkede Pressens Holdning ogsaa Stemningen blandt Arbejderne, hvis Følelser var delte. Paa den ene Side havde de en naturlig Sympati med deres kæmpende Klassefæller, men paa den anden Side kunde de ikke se nogen Mening i at føre langvarige Konflikter for Gennemførelse af Krav, der tildels var videregaaende end dem, de selv havde faaet opfyldt ved Forhandling. Det gjorde heller ikke Sagen bedre, at Syndikalisternes Organ »Solidaritet« slog Konflikterne stort op, ikke blot fremstillede dem som rettet mod Havnens Arbejdsgivere og det borgerlige Samfund, men ogsaa mod den socialdemokratiske Arbejderbevægelse, mod »det faglige Laugsvæsen og den socialdemokratiske Førerklike«. De øvrige fagorganiserede Arbejdere blev efterhaanden ogsaa tilbøjelige til at betragte Konflikterne som et Led i de mange andre Kampe, som Syndikalisterne havde provokeret frem, og som alle var endt med Nederlag for Arbejderne.

Det vilde dog være forkert at bedømme de to store Konflikter udelukkende som et Udslag af syndikalistiske Provokatørers Virksomhed. Havnearbejdernes store Flertal var heller ikke syndikalistisk indstillet. Men man maa betænke, at alt paa den Tid let gik over Gevind. Der kom dengang mange unormale Laster til Havnen, hvis Losning ikke altid kunne beregnes efter Priskurantens Satser. De ulovlige Strejker, der ikke blot forekom blandt Havnearbejderne, var i mange Tilfælde begrundede i Overenskomsternes bristede Forudsætninger gennem Dyrtidens Vækst. Konflikterne maa derfor ses paa Baggrund af Krigtidens og Efterkrigsarenes unormale Tilstande. For at sige det i en mere høj-

stemt Form kan man maaske ogsaa betegne dem som Efterdø-
ninger af den mægtige Bølge af Revolution og Uro, der dengang
gik hen over Verden.

Som allerede nævnt tog Socialdemokratiet og dets Presse samt
Fagbevægelsen som Helhed Afstand fra Havnekonflikterne ud fra
det Synspunkt, at Kampens Ofre ikke stod i rimeligt Forhold til
Kampens Maal, at de var til Skade for vor Bevægelse og kun
gavnede Arbejderbevægelsens Modstandere, og man bebrejdede
Havnearbejderne, at de lod sig misbruge af Syndikalisterne, hvis
Færd udløste en slet dulgt Skadefryd hos vore Modstandere, der
haabede paa en Splittelse og dermed Svækkelse af hele Arbejder-
bevægelsen. Trods dette Standpunkt anvendte saavel De samvir-
kende Fagforbund som Dansk Arbejdsmandsforbund ved Konflik-
ternes Bilæggelse baade direkte og indirekte hele deres Magt og
Indflydelse overfor Myndighederne, Forligsmanden og Arbejds-
giverne for at opnaa de bedst mulige Fredsbetingelser for de kæm-
pende Arbejdere. Naar Bestræbelserne i saa Henseende ikke i
1920 lykkedes i samme Omfang som i 1919, skyldtes det den Om-
stændighed, at Arbejdet i saa betydelig Udstrækning var optaget
af Samfundshjælpen.

Havnestrejken i 1919 samt Generalstrejketruslen og Sø- og
Havnearbejderkonflikten i 1920 blev iøvrigt ogsaa gjort til Gen-
stand for politisk Spekulation, bl. a. paa Rigsdagen. Højre og
Venstre benyttede i deres Valgagitation meget grundigt disse
Foreteelser, der dermed kom til at yde et vægtigt Bidrag til Re-
aktionens politiske Sejr i 1920. Det Nederlag, som Havnearbejderne
led, kom paa den Maade længe til at svide til hele Arbejder-
bevægelsen.